

Με τι θα ασχοληθούμε:

- **Πώς φτιάχνουμε μια αφήγηση, δηλαδή με ποιο τρόπο αφηγούμαστε μια ιστορία**
- **Σε ποια πρόσωπα και με ποιους χρόνους αφηγούμαστε μια ιστορία**

Το μηχάνημα

1. Το έφεραν ένα πρωί στο κτίριο που ήταν τα γραφεία μας και το τοποθέτησαν κοντά στη σκάλα του τρίτου ορόφου.
2. Ο Γιάννης ο καφετζής, σαν από ένστικτο κατάλαβε την απειλή. Έμεινε με το δίσκο μετέωρο να κοιτά φιλύποπτα τον εχθρό. Η λειτουργία του ήταν απλή. Κανόνιζες μ' ένα διακόπτη το ποτό που ήθελες, έριχνες ένα δίφραγκο και περίμενες να γεμίσει το πλαστικό ποτήρι.
3. Ο Γιάννης συνέχισε ν' ανεβαίνει σκεπτικός. Στο κατέβασμα βρήκε το μηχάνημα τριγυρισμένο απ' τους πρώτους θαυμαστές. Χωρίς να χάσει καιρό, πήγε να παραπονεθεί στον προσωπάρχη. Ο προσωπάρχης τού εξήγησε ότι το μηχάνημα εξυπηρετούσε. Η δουλειά θα μοιραζόταν. Έπρεπε να συμβιώσουν.
4. «Δε φαντάζομαι να μου κάνει μεγάλη ζημιά το μηχάνημα», προσπάθησε να πείσει τον εαυτό του ο Γιάννης. «Γιατί να σηκώνεται ο κόσμος απ' τα γραφεία και να πηγαίνει να προσκυνά; Άλλωστε το μηχάνημα δεν ξέρει να χαμογελά.»
5. Άρχισε να πυκνώνει τις βόλτες, να γίνεται πιο σβέλτος και χαμογελαστός, ώστε να προλαβαίνει να τους εξυπηρετεί, προτού επιθυμήσουν κάτι παγωμένο και πάνε στο μηχάνημα. Αλλά παρ' όλα αυτά, όταν κάτι έλειπε από το δίσκο του, οι δυσαρεστημένοι δεν περίμεναν να τους το φέρει! Έσπευδαν στο μασίνι. Ξέχασα να σας πω ότι έτσι το λέγανε χαϊδευτικά: «μασίνι».
6. Ο Γιάννης αναγκάστηκε ν' αλλάξει τακτική. Άρχισε μία άνευ προηγουμένου συκοφαντική δυσφήμιση κατά του εχθρού του. Η πρώτη διάδοση, που έβαλε σε κυκλοφορία, έλεγε ότι το μηχάνημα τρώει τα κέρματα. Αυτό αναχαίτισε για κάμποσο τα κύματα των πιστών. Αποδείχτηκε όμως τελικά ότι κάτι τέτοιο γινόταν πολύ σπάνια για να το πάρει κανείς σοβαρά υπόψη. Τα συνθήματα «ανακατεύει την πορτοκαλάδα με τον καφέ» και «ρίχνει σκουριά στο κακάο» δεν έπιασαν καθόλου κι ας ξενύχτησε ο Γιάννης για να τα σοφιστεί.
7. Το μηχάνημα τού έγινε εφιάλτης. Οι σκάλες του φαίνονταν ατελείωτες. Τα γνώριμα πρόσωπα των γραφείων, μάσκες εχθρικές. Κάθε φορά που περνούσε μπροστά απ' το μασίνι, το 'βλεπε με το μάτι να λάμπει θριαμβικά, τη σχισμή του να χαμογελά. Ο ακέραιος χαρακτήρας του λύγισε.

8. Άρχισε να ρίχνει κρυφά στη σχισμή του μηχανήματος δίφραγκα, που τα στράβωνε στο πεζούλι του καφενείου. Το μηχάνημα χάλαγε βέβαια, αλλά οι δούλοι του έσπευδαν να το διορθώσουν.
«Μα γιατί; συλλογίζόταν. Γιατί;» Τον έπνιγε το δίκιο.
«Τόσα χρόνια να ιδρώνεις, να τρέχεις, να λες την πρώτη καλημέρα, να χαμογελάς και να 'ρχεται ξαφνικά ένα μασίνι να σου τρώει το ψωμί; Άτιμο πράμα!»
9. Όσπου μια μέρα πήρε τη μεγάλη απόφαση: Το μεσημέρι του Σαββάτου, όταν θα 'φευγε ο κόσμος, θα 'μενε στα γραφεία και θα κανόνιζε τους λογαριασμούς του με το μηχάνημα. Θα του 'κοβε τις χοντρές, μαύρες αρτηρίες! Θα 'σβηνε το απαίσιο κίτρινο μάτι! Θα ξεβίδωνε τα σωθικά του! Θα ανάδευε τα σπλάχνα του! Θα 'βρισκε την καρδιά του! Και θα 'δινε εκεί το θανάσιμο το πλήγμα!
10. Το πρωί του Σαββάτου ήταν κεφάτος. Το μηχάνημα ανύποπτο μοίραζε καφέ, κακάο και αναψυκτικά.
11. Ήρθε μεσημέρι. Τα γραφεία άδειασαν. Ο Γιάννης έμεινε μόνος. Άφησε να περάσει μισή ώρα, τρία τέταρτα. Άρχισε να κατεβαίνει αργά τις σκάλες, κρατώντας τα όργανα του θανάτου: μια τανάλια κι ένα παλιό κατσαβίδι.
12. Έφτασε στο πλατύσκαλο. Εκεί βρέθηκαν αντιμέτωποι. Ο Γιάννης και το μηχάνημα! Αναμετρήθηκαν! Το μηχάνημα αστραφτερό, με το κίτρινο μάτι να λάμπει! Ο Γιάννης με τα καλαμάκια στο τσεπάκι, σκυφτός, κουρασμένος, μα αποφασισμένος! Παράξενη ησυχία απλωνόταν γύρω. Απόμακρα ακουγόntonτουσαν όπως σε όνειρο οι θόρυβοι της πόλης.
13. Ο Γιάννης προχώρησε, έσπρωξε το βαρύ μηχάνημα δαγκώνοντας τα χείλη και ξεβίδωσε με το κατσαβίδι τη λεία πλάτη. Βρέθηκε μπροστά σ' ένα λαβύρινθο από πυκνά, μπλεγμένα καλώδια... Ποιο απ' όλα οδηγούσε στην καρδιά;
14. Ζαλίζεται παρακολουθώντας τη δαιδαλώδη διαδρομή τους. Τα καλώδια σαλεύουν απειλητικά. Μοιάζουν με φίδια. Αναδεύονται θαρρείς και ζωντανεύουν. Ένας βόμβος στ' αυτιά του. Η ανάσα του κοφτή. Σφίγγει τα δόντια. Απλώνει το χέρι...
15. Εκεί, έπαθε ηλεκτροπληξία ο Γιάννης. Τινάχτηκε! Γονάτισε! Τον βρήκαν κάρβουνο τ' άλλο πρωί, πλάι στο μηχάνημα.
16. Στη θέση του Γιάννη έφεραν ένα μηχάνημα ακόμα.

Ευγένιος Τριβιζάς, *Το μηχάνημα* (διασκευή)

1 α. Διαβάστε προσεκτικά το κείμενο και απαντήστε στις ερωτήσεις:

1. Ποια ήταν η απειλή που αισθάνθηκε ο καφετζής όταν είδε το μηχάνημα;
2. Ποια εξήγηση έδωσε ο προσωπάρχης στον παραπονούμενο καφετζή;
3. Με ποιους τρόπους αποφάσισε να αντιμετωπίσει τον εχθρό του, ο καφετζής;
4. Πέτυχαν τα σχέδιά του;
5. Πώς αντιμετωπίστηκε η απώλεια του καφετζή;
6. Θα είχε γίνει τίποτα περισσότερο αν τα είχε καταφέρει; Είχε καμιά πιθανότητα να νικήσει;

β. Ένας συμμαθητής σας πιστεύει ότι οι μηχανές βλάπτουν τους ανθρώπους και χρησιμοποιεί σαν παράδειγμα το κείμενο που διαβάσατε. Αν προσπαθούσατε να τον μεταπείσετε, τι επιχειρήματα θα χρησιμοποιούσατε;

2. Θέλετε να διηγηθείτε με λίγα λόγια σε ένα φίλο σας την ιστορία που διαβάσατε. Χρειάζεται δηλαδή να του πείτε:

- ◆ Πού και πότε συμβαίνει η ιστορία;
- ◆ Ποιος είναι το κεντρικό πρόσωπο της ιστορίας και ποια άλλα πρόσωπα παίρνουν μέρος;
- ◆ Πώς ξεκινάει η περιπέτεια;
- ◆ Ποια γεγονότα ακολουθούν μετά με τη σειρά;
- ◆ Ποιο είναι το αποτέλεσμα;
- ◆ Τι σκέφτονται ή αισθάνονται τα πρόσωπα για ό,τι συμβαίνει σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας;

3. α. Σε ποιο πρόσωπο γίνεται η αφήγηση; Ποιος διηγείται την ιστορία; Είναι κάποιος ήρωας της ιστορίας;

β. Ποια πρόσωπα χρησιμοποιούμε όταν αφηγούμαστε μια ιστορία; Σε ποιο πρόσωπο μιλάμε ή γράφουμε όταν αφηγούμαστε κάτι που συνέβη σε μας και σε ποιο πρόσωπο όταν αφηγούμαστε κάτι που συνέβη σε κάποιον άλλον; Όταν στην αφήγησή μας χρησιμοποιήσουμε διαλόγους, ποιο πρόσωπο θα προστεθεί;

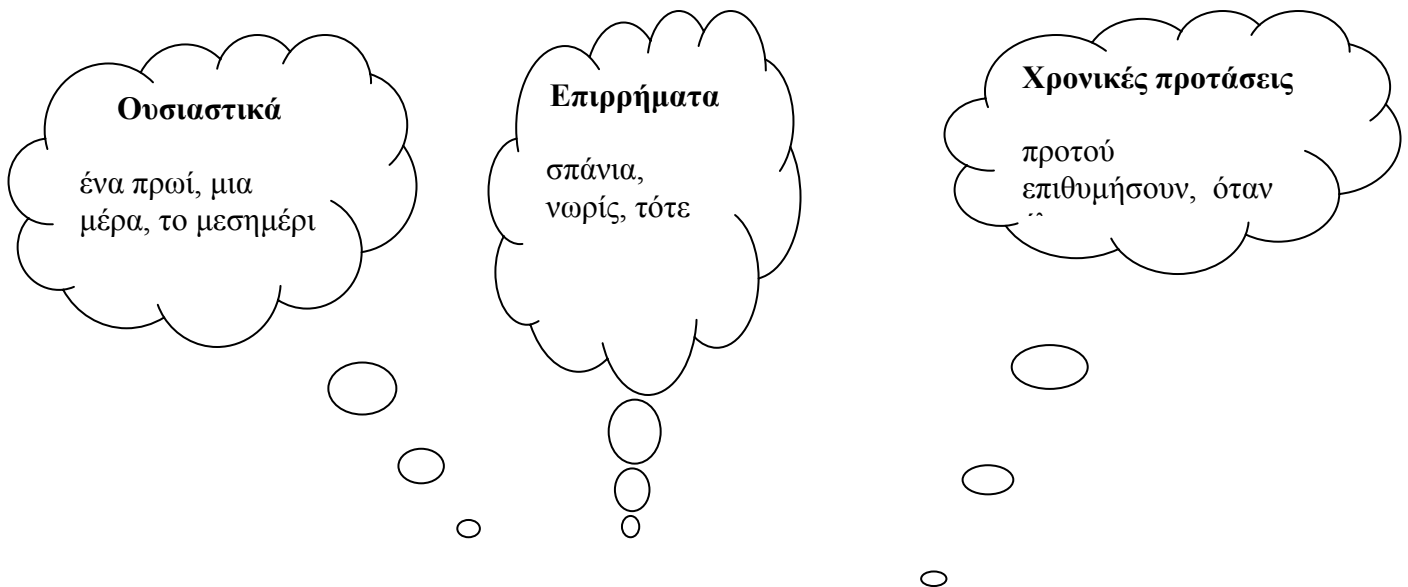
γ. Διαβάστε την τρίτη παράγραφο «Ο Γιάννης συνέχισε ... συμβιάσουν». Φανταστείτε τώρα πως την ιστορία διηγείται ο ίδιος ο καφετζής. Σε ποιο πρόσωπο θα γραφτεί; Τι άλλο θα αλλάξει;

4. Ο συγγραφέας διηγείται μια ιστορία που έγινε στο παρελθόν. Ποιους χρόνους χρησιμοποιεί; Χρόνους του παρελθόντος ή του παρόντος; Γιατί; (Ψάξτε σε κάθε παράγραφο ξεχωριστά).

Για να δείξουμε πότε κάνουμε ή πότε γίνεται κάτι, χρησιμοποιούμε πολλούς τρόπους. Ένας τρόπος είναι οι χρόνοι των ρημάτων.

ΠΑΡΕΛΘΟΝ	ΠΑΡΟΝ	ΜΕΛΛΟΝ
κάτι που γινόταν ή έγινε	κάτι που γίνεται τώρα, τη στιγμή που μιλάμε	κάτι που θα γίνει ή θα γίνεται
Παρατατικός έγραφα	Ενεστώτας γράφω	Εξακολουθητικός Μέλλοντας θα γράφω
Αόριστος έγραψα	Παρακείμενος έχω γράψει	Συνοπτικός Μέλλοντας θα γράψω
Υπερσυντέλικος είχα γράψει		Συντελεσμένος Μέλλοντας θα έχω γράψει

Το χρόνο μπορούμε ακόμη να τον δείξουμε χρησιμοποιώντας **ουσιαστικά** και **επιρρήματα**. Πολλές φορές, όταν μιλάμε ή όταν γράφουμε, χρησιμοποιούμε επίσης και **χρονικές προτάσεις**. Αυτές αρχίζουν συνήθως με τις λέξεις *όταν, αφού, πριν, μόλις*.

5 Να, ποιες είναι, με σύντομο τρόπο, οι διαφορετικές φάσεις της ιστορίας που διαβάσατε, όπως τις περιγράψατε και εσείς:

1. Ο Γιάννης είναι καφετζής και πουλάει καφέδες και αναψυκτικά στα γειτονικά γραφεία
2. Ένα μηχάνημα εμφανίζεται στα γραφεία και ο Γιάννης, ο καφετζής, φοβάται ότι θα χάσει τη δουλειά του.
3. Ο Γιάννης αλλάζει συμπεριφορά και γίνεται πιο εργατικός, χωρίς να πετύχει κάτι.
4. Ο Γιάννης επινοεί διάφορους ύπουλους τρόπους για να ξεφορτωθεί το μηχάνημα, χωρίς επιτυχία.
5. Ο Γιάννης αποφασίζει να καταστρέψει βίαια το μηχάνημα.
6. Ο Γιάννης παθαίνει ηλεκτροπληξία και ένα άλλο μηχάνημα τον αντικαθιστά.

Συνδέστε τις προτάσεις μεταξύ τους σε ένα κείμενο (χρησιμοποιώντας χρονικούς συνδέσμους, επιρρήματα και ουσιαστικά), για να διηγηθείτε περιληπτικά την ιστορία. Χρησιμοποιήστε, αν θέλετε, τις παρακάτω λέξεις για να συνδέσετε τις προτάσεις ή βρείτε άλλες δικές σας: **όταν ή τη μέρα που, αμέσως, μετά, τελικά, τότε.**

6. Σας αρέσουν τα ηλεκτρονικά παιχνίδια; Θα θέλατε να φτιάξετε ένα σενάριο για το αγαπημένο σας ηλεκτρονικό παιχνίδι, για να το μάθουν και οι συμμαθητές σας; Δεν έχετε παρά να ακολουθήσετε το σχεδιάγραμμα:

1. *Παρουσιάστε τους ήρωες, τον τόπο και το χρόνο.*
2. *Ποια είναι η αποστολή τους.*
3. *Ποια εμπόδια ή κινδύνους συναντούν.*
4. *Τι εφόδια διαθέτουν.*
5. *Με ποιο τρόπο πρέπει να υπερπηδήσουν τα εμπόδια.*
6. *Με ποιο τρόπο θα φαίνονται τα συναισθήματα των προσώπων που παίρνουν μέρος.*
7. *Πώς θα τερματίζεται το παιχνίδι.*

Για να δούμε τι θυμάστε για το πώς αφηγούμαστε σωστά μια ιστορία. Τι χρόνους θα χρησιμοποιήσετε;

Πώς θα συνδέσετε τις προτάσεις και τις παραγράφους; Εδώ έχουμε δράση. Χρησιμοποιήστε λοιπόν ρήματα δράσης π.χ.: πηδώ, επιτίθεμαι, πετάγομαι, κυνηγώ, ξεφεύγω, παλεύω

Μπορείτε να κάνετε και ένα διαγωνισμό. Διαβάστε τις ιστορίες που γράψατε και διαλέξτε την καλύτερη περιπέτεια. Καλή τύχη!

Διορθώνω μόνος μου ή μόνη μου το γραπτό μου

Κάθε φορά που γράφω ένα κείμενο το ξαναδιαβάζω. Προσέχω όλα τα παρακάτω και διορθώνω όσα χρειάζονται. (Μπορεί να χρειαστεί να ξαναγράψω κάποια μέρη του κειμένου μου)

1. Ποιος ήταν ο σκοπός μου; Τον πέτυχα; (Συμβουλευτείτε τα σημεία που προτείνονται για ανάπτυξη στην **εκφώνηση της εργασίας παραγωγής γραπτού λόγου** κάθε φορά και τους **επαναληπτικούς πίνακες** στο τέλος της κάθε ενότητας)
2. Οργάνωσα το γραπτό μου σε παραγράφους;
3. Πώς είναι η ορθογραφία; Χρησιμοποίησα το λεξικό μου;
4. Χρησιμοποίησα σωστά τις τελείες και τα κόμματα;
5. Είναι αρκετά πλούσιο το λεξιλόγιο που χρησιμοποίησα ή έχω επαναλάβει συχνά τις ίδιες λέξεις;
6. Τι μου άρεσε περισσότερο απ' όσα έγραψα;
7. Τι θα μπορούσα να έχω γράψει καλύτερα; Πώς μπορώ να το γράψω τώρα;
8. Τι θα μπορούσα να γράψω ακόμα; Τι θα μπορούσα να αφαιρέσω;
9. Θα καταλάβουν το κείμενο οι συμμαθητές μου;
10. Ποια σημεία θα τους αρέσουν περισσότερο και ποια λιγότερο;
11. Πώς είναι η εμφάνιση του γραπτού μου; Είναι καθαρό και καλογραμμένο; Μπορεί να το διαβάσει κανείς εύκολα;

Επαναληπτικοί πίνακες της ενότητας για να διορθώσω το γραπτό μου

Σημειώνω στη δεξιά στήλη του πίνακα ένα + για όσα νομίζω ότι έχω γράψει και ένα -- για όσα δεν έχω γράψει. Στη συνέχεια συμπληρώνω όλα όσα λείπουν για να είναι το γραπτό μου πλήρες

Πώς αφηγούμαστε μια ιστορία

Γράφουμε:

- ◆ Πού και πότε συμβαίνουν τα γεγονότα της ιστορίας
- ◆ Ποιο είναι το κεντρικό πρόσωπο της ιστορίας
- ◆ Ποια άλλα πρόσωπα συμμετέχουν
- ◆ Με ποιο γεγονός ξεκινάει η ιστορία
- ◆ Με ποια γεγονότα ή πράξεις συνεχίζεται
- ◆ Πώς τελειώνει η ιστορία
- ◆ Τι σκέφτονται και τι αισθάνονται τα πρόσωπα (κυρίως το κεντρικό πρόσωπο) για ό,τι συνέβη

Χρησιμοποιούμε:

- ◆ Χρόνους του παρελθόντος (κυρίως παρατατικό, αόριστο αλλά και ιστορικό ενεστώτα για ζωντάνια και αμεσότητα)
- ◆ Χρονικές (και αιτιολογικές) προτάσεις
- ◆ Χρονικούς συνδέσμους επιρρήματα ή φράσεις
- ◆ Ρήματα δράσης
- ◆ Ουσιαστικά και επίθετα στις περιγραφές

